

معرفی کتاب

دکتر محمدحسن گنجی

در ماههای اخیر دو کتاب بسیار مهم در زمینه جغرافیا در کشور ما منتشر شده است که به نظر این نویسنده داشتن آنها برای هر جغرافیدان لازم است و اطلاع بر وجود آنها لازمتز. نویسنده هر دو کتاب یکی از استادان سرشناس جغرافیا در فرانسه و مترجمان آنها دو نفر از استادان گرانقدر جغرافیا در دانشگاههای ایران اند.

نویسنده اصلی این کتابها ماکس درویو استاد جغرافیا در دانشگاه کلرمون فران از مراکز بسیار معتبر آموزش جغرافیا در کشور فرانسه است که بعد از سالها تدریس و تعلیم جغرافیا و تربیت صدها جغرافیدانان فرانسوی و غیر فرانسوی اخیراً بازنشسته شده است. او در طی بیشتر از سی سال تدریس جغرافیا کتابهای چندی در زمینه های مختلف جغرافیا تدوین کرده که تمام آنها به عنوان متون اصلی جغرافیا در دانشگاههای فرانسه

متداول است و بسیاری از آنها مانند کتاب موضوع بحث ما به وسیله

شاگردان او به زبانهای مختلف ترجمه شده است. من یقین دارم در میان جغرافیدانان دانشگاهی ایران کسی نیست که با کتاب مبانی

ژئومورفولوژی - اشکال ناهمواریهای زمین - ترجمه دکتر مقصود خیام آشنایی نداشته باشد زیرا این کتاب قبل از انتشار دو جلد ژئومورفولوژی

تألیف استاد ارجمند دکتر فرج الله محمودی (انتشارات دانشگاه تهران) تقریباً تنها متن تدریس در دانشگاهها بوده و اکنون هم همان مقام را دارا

می باشد. از آنجایی که این نویسنده در کتاب خود به نام «جغرافیا در ایران از دارالفنون تا انقلاب» (مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس

رضوی، مشهد، خردادماه ۱۳۶۷) به اندازه کافی درباره مبانی ژئومورفولوژی بحث کرده است در این جا خود را از اشاره مجدد به آن

بی نیاز می داند، اما کتاب دیگری که از دانشمند فرانسوی اخیراً به وسیله آقای دکتر مقصود خیام ترجمه شده کتاب «ژئومورفولوژی اقلیمی و

دینامیک خارجی» است که توسط انتشارات نیاور تبریز منتشر شده است. این کتاب به گفته آقای دکتر خیام بخش اول از متن ژئومورفولوژی

عمومی ماکس درویو است که چون حجم تمام آن کتاب از استاندارد متداول کتابهای درسی بیشتر می شده توسط مترجم محترم به دو بخش

تقسیم گردیده و نوید داده شده است که بخش دوم آن زیر عنوان ژئومورفولوژی ساختمانی بزودی منتشر خواهد شد.

پردازش لحظه به لحظه اطلاعاتی که با سرعت زیاد توسط سیستم اندازه گیری خطی تولید می شوند و همزمان با آن کنترل حرکت موتور نیازمند سیستم HP دوگانه در ایستگاه ریموت است.

ایستگاه مرکزی و میر به مبدل استاندارد RS 232 مجهز شده اند.

عامل می تواند اطلاعات مورد نظر خود را ثبت نموده، یا به کمک

کامپیوتری که از طریق مبدل به سیستم متصل می شود، در صحرا مورد

پردازش بیشتر قرار دهد. ساخت نمونه ای از ایستگاه مرکزی و ریموت

این سیستم در ژانویه ۱۹۸۸ انجام گرفت و مورد آزمایشهای سخت

آزمایشگاهی و صحرایی، واقع گردید. نتایج مقدماتی نشان می دهند

که با این سیستم به سادگی می توان به دقت ترازبایی درجه یک رسید.

صرفه اقتصادی این روش چشمگیر است، چون انجام مشاهدات به

زمان کمتری نیاز داشته، و یادداشت اطلاعات لزومی ندارد.

با تکمیل این سیستم در آینده انواع الکترونیکی خیلی کوچک آن

به بازار عرضه خواهند شد، که قابل نصب بر روی دوربینها و میرهای

موجود خواهند بود.

1) Active

2) Transducer (فرستنده - گیرنده)

3) Hewlett packard

منابع:

1) Chen, Y.G. and Chrzanowski, A. 1985, Assessment of leveling measurements using the theory of MINQUE: Third International Symposium on the North American Vertical Datum, Rockville, pp. 389 - 400

2) Liseyev, I.A. 1975, Different approaches to justification of the method of least squares and their practical value for estimating the quality of adjusted nets: Geodesy, Mapping and Photogrammetry, vol. 17, No.3, pp. 176 - 180

3) Lucas, J.R., Bengston J.M. and Zilkoski, D.B. 1985, Estimation of Variance components in leveling using Iterated Almost Unbiased Estimation: Third International Symposium on the North American Vertical Datum, Rockville, pp. 375 - 387

4) Lucht, H. 1983, Neighborhood correlations among observations in leveling networks: Precise Leveling, 38 contributions to the workshop on precise leveling, Hannover, pp. 315 - 326.

5) Niemeier, W. 1983, some aspects of theory of errors in leveling networks: ibid. pp. 295 - 314

نظم و شکل گیری فضایی ناحیه‌ای - منطقه‌ای و سیر تحولات آن

گروه جغرافیای دانشگاه تربیت معلم

ادامه مقاله صفحه ۴۴

تکرار فهرست اصطلاحات دانسته در حالی که در این کتاب اصطلاحات تازه ای از قبیل تسطیح شدگی، هموارشدگی، جداشدگی، بلندشدگی، برخاستگی و امثال آن به کار رفته که می توانست در فهرست اصطلاحاتی نشان داده شود.

در کتاب حاضر فهرست موضوعی از محتوای کتاب آمده که اشتباهاً فهرست اعلام نامیده شده، در حالی که اعلام معمولاً به نامهای جغرافیایی و خاصاً اطلاق می شود. در این فهرست کلیه مسائل براساس حروف الفبا تنظیم شده که بسیار مفید است ولی فهرستهای دیگری از اصطلاحات علمی و اعلام جغرافیایی مورد نیاز بوده که امید است استاد خيام در جلد دوم کتاب از فراهم کردن آن غفلت ننماید.

کتاب فعلی در حدود ۴۰۰ صفحه و در دو بخش متمایز تدوین شده که بخش اول آن به تعاریف عمومی فرسایشی اختصاص یافته و مباحثی مانند جریان رودخانه ها و تشکیل نيمرخهای فرسایشی و سيكل فرسایش براساس نظرات دیویس و مسائل دیگر وابسته به فرسایش آبهای روان مورد بررسی کافی واقع شده است. در آخرین فصل این بخش انتقادات وارد بر نظرات دیویس که بیشتر به وسیله جغرافیدانان آلمانی ابراز شده مورد بررسی قرار گرفته که به علت حساس بودن مسئله ترجمه آن به دشواری انجام شده است.

بخش دوم و اعظم کتاب به سیستمهای فرسایش بیوکلیمایی اختصاص یافته که با شرح آب و هوای دیرینه آغاز شده و عوامل و نتایج فرسایش اقلیمی در مناطق جغرافیایی مانند نواحی یخچالی شمال آمریکا، نواحی جنگلی اقیانوس، نواحی مدیترانه ای، نواحی خشک و امثال آن به تفصیل در آن مورد بحث واقع شده است و در پایان به فرسایش زمین توسط انسان اشاره کافی به عمل آمده است.

در باره محتوای کتاب مورد بحث مطلب زیادی نمی توان گفت چون نویسنده اصلی مسؤلیت آن را دارد و چون نویسنده یک استاد عالیقدر و با تجربه ولی اروپایی می باشد طبیعی است که به چشم اندازهای اروپایی و آمریکایی و بخصوص نواحی شمالی و یخچالی اروپا و آمریکا توجه بیشتری معطوف نموده که از نظر ما که با آن چشم اندازها آشنایی نداریم ممکن است چنین توجهی بیشتر از حد لازم جلوه کند در حالی که ممکن است انتظار داشته باشیم که درباره چشم اندازهای نواحی خشک و نیمه خشک مانند کشور ما بسط بیشتری در کتاب داده شده باشد.

اما از نظر ترجمه باید گفت که دکتر خيام مانند دیگر مترجمان کتابهای علمی و فنی با مشکل گزینش اصطلاحات علمی معادل در زبان فارسی مواجه بوده و در نتیجه ناگزیر شده است که در بسیاری موارد عین اصطلاح خارجی را در کتاب خود به کار برد. استاد در کتاب اول خود یعنی در مبانی ژئومورفولوژی فهرستی از اصطلاحات علمی متضمن حدود ۵۰۰ واژه آورده که براساس الفبای فارسی تنظیم شده و قطعاً کمک بزرگی برای دانشجویانی بوده است که با مراجع خارجی سروکار داشته اند ولی متأسفانه چنین فهرستی در کتاب مورد بحث ما نیامده است. ظاهراً استاد به خاطر فهرست کتاب اول، خود را بی نیاز از

